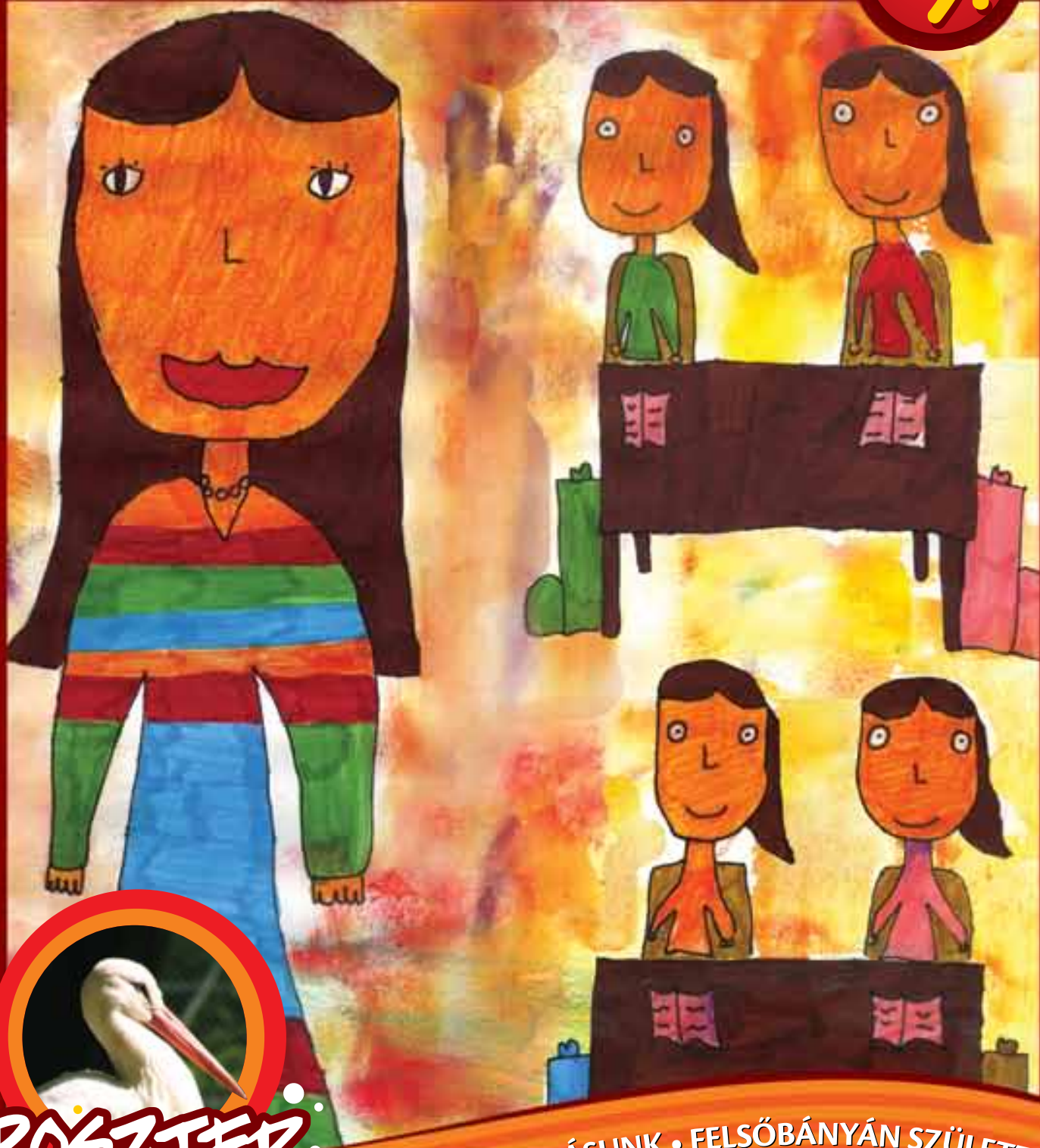

2010. SZEPTEMBER • LIV. ÉVFOLYAM • 613. SZÁM

NAPSUGÁR

GYERMEKIRODALMI LAP

9.

POSZTER:

TÁBOROZTUNK • TENGHERÉSZEK • ŐSI TUDÁSUNK • FELSŐBÁNYÁN SZÜLETTEM

I7. Napsugár-tábor

Illyefalva, 2010

Süss fel, Napsugár,
Kedves Szivárvány,
Illyefalván táborozunk
Néhány éjszakát.
Zászlók lobognak,
Ők is vigadnak,
Örülnek, hogy itt a tábor
És ragyoghatnak.

☉ Kik voltak az idei Napsugár várjátékok résztvevői? A bethlenszentmiklósi III. B osztály, a brassói Áprily Lajos Főgimnázium III. B, a kézdivásárhelyi Molnár Józsiás Iskola III., a nagyváradai 16-os Iskola III. E, a szatmárnémeti 10-es Iskola IV. B, a székelyudvarhelyi Móra Ferenc Iskola IV. A, a zilahi S. Bärnuțiu Iskola III. osztálya, a magyarhermányi egyes csapat a bélyeggyűjteményével; a csíkmadarasiak a Kurutty, az érmihályfalvi IV. G osztály a Nagyvárad Mesevetélkedő, a dicsőszentmártoni IV. D, a kézdivásárhelyi Petőfi Sándor Iskola IV. A és a marosvásárhelyi Dacia Gimnázium IV. E csapata a KAV országos győzteseként jutott el Illyefalvára.

A királyi krónikások ezeket jegyezték fel:

☉ A fiúk elkészítették paripájukat, a lányok babát varrtak maguknak, így anyákká váltak. A munka után egy kis szórakozást is megérdemeltünk, ezért játszottunk egy jót. A királyválasztás előtt nagy keresztelőt tartottunk, a frissen varrt babák között sok kislány, egy kisfiú, de még egy ikerpár is akadt. Az új király, I. Márton Áron a mi szobánkból való.

☉ Ma tíz csapatot alkottunk úgy, hogy mindenki más-más helységről való volt, és így még jobban összebarátkoztunk. A Fuss és figyelj játék után bútorfestéshez kezdtünk. Közben dörögni kezdett, hát egy mondókát ismételtünk:

Állj, eső, állj,
Három napig állj,
Illyefalván, míg táborozunk,
Addig mindig állj!

☉ A Folker együttesel jót mulattunk, még a vacsoráról is majdnem elkéstünk. Az esti lakoma után szervezkedtünk a kupaktanács idejére, mert nem akarunk túl hamar elaludni. Inkább egy nagy bulit csapunk. Gyertek ti is!

☉ A virágkollázs után csapatvetélkedő következett: a fiúk asztalterítésben, íjazásban, a lányok pelenkázásban, baba-altatásban, kalácsfonásban mérték össze tudásukat. A királyi ebéd után anyanyelvi és ügyességi játékokkal gyűjthettünk Napsugár-pontokat. Ezután jelmezbe öltöztünk, melyet mindenki saját kezűleg készített el. Vidám, táncos körmenettel zárult a jelmezbál. Királyválasztás után megkezdődött az őrangyaljáték.

☉ Izgatottan ettük meg a finom reggelit, mert vártuk, hogy mehessünk Szentgyörgyre. Ott a játszótérre, a múzeumba, a Sugás áruházba és fagyizni mentünk. Délután kézimunkáztunk, majd jöttek a Csabafiak, akik régi fegyvereket, páncélokat mutattak be, megengedték, hogy felvegyük a ruhákat, megfogjuk a kardokat, és íjazhattunk is.

☉ Megnéztünk egy érdekes történelmi filmet Bulcsuról. Ezután istentiszteleten vettünk részt. Ebéd után megkaptuk Napsugár-tallérjainkat. Nagy tolongás volt a vásárban, ami nem is csoda, mert rengeteg jó dolgot lehetett vásárolni: Napsit, barkácskönyvet, édességeket, fülhallgatót, nyakéket. Különböző „szalonokban” lehetett elkölteni a tallérokat. Megérte, mert nagyon kényeztettek minket a mesterek. Voltunk a fodrásznál, a kozmetikusnál, masszőrnél, a jósdában, és a „kocsmát” sem hagytuk ki, ahol finom üdítőket fogyaszthattunk. A vásár végén Kató Béla tiszteletes úr mesélt az illyefalvi várról.

Véget ért a tábor,
Levontuk a zászlót,
Elmegyünk mi innen,
De még visszavágyunk.
Elbúcsúzunk egymástól
És a királyságtól,
Ez a kedves, szép élmény
A szívünkbe zárul.
A Napsugár csapatnak
Köszönjük a tábort!

A tábor
támogatói:

A Nobel-díj várományosa

Hetedikes voltam, amikor annyira megszerettem a kémiát, hogy éjjel-nappal csak ezzel foglalkoztam. A csernátfalusi hármasszámú iskolába jártam. A tanárnőnek is feltűnt a kémia iránti vonzalmam, kölcsön adott néhány tudománypopularizáló könyvet, amit én napok alatt felfaltam. Jegyzeteltem a kísérleteket, és magam is vásároltam egy-két kémia könyvet, amikből a képletek szépségén kívül semmit sem értettem. Éreztem, hogy az elméleti kémia még nem nekem való. Ekkor a sok kijegyzetelt kísérletemet szerettem volna megvalósítani. Szüleim látták e nemes tevékenységemet, és eldöntötték, vásárolnak számomra néhány szükséges dolgot, hogy egy laboratóriumot rendezhessek be. Én voltam a világ legboldogabb gyermeke. Ezermester édesapám kitakarította nekem műhelyének egyik sarkát, ahol két hónap múlva már működött a kutatóintézetem.

Szent-Györgyi Albert volt a mindenem, olyan akartam lenni, mint ő, azaz Magyar Nobel-díjas. Kísérleteimet a család is megbámulta, nem beszélve osztálytársaimról, és a Hermány utcai fiúkról. Egyre magabiztosabb lettem. Az iskolából siettem haza, ebéd, házi feladatok, és máris rohantam a laboratóriumba. Épp egyik érdekes kísérlettel voltam elfoglalva, amikor csak annyit láttam, hogy valami furcsán füstöl, egyre jobban füstöl, kezdtem megijedni, de már késő volt. Egy nagy durranás, a műhely ablakai csörömpöltek, a cserepek szotyogtak, én meg leperzselt hajjal, koromfeketén álltam a romhalmaz közepén, és csak néztem ijedt szemmel, hogy mivé lett édesapám műhelye. Édesanyám és nagymamám sápítoztak, végül annak örvendtek, hogy épségben megúsztam, édesapám viszont úgy elvert, mint egy korpás-zsákot.

Ezért nem lettem én Magyar Nobel-díjas.

SIMON RÉKA ZSUZSANNA

Tenyeremben

Tenyeremben elrejttem,
egész heti rosszkedvem.
S hogyha már nem fér el benne,
jobb lenne, ha el is menne.
Szaladjon a nagyvilágba,
annak legkisebb zugába.
Engem soha ne keressen,
akárom, hogy elfelejtsen.

CSEH KATALIN

Máskor

Máskor leszek megértő,
és csupa jókedvű,
máskor leszek szorgos,
lelkes, meg bőkezű.

Máskor leszek őszinte,
máskor segítőkész,
máskor leszek türelmes,
s mint tengerész, merész.

Mikor lesz a máskor?
Egyszer... nem is tudom.
Hátam mögött kuncog
a példakép-húgom.

LÁSZLÓ NOÉMI

Az egész család

Eltört a baba porcelán feje.
Tegnap kaptam, még nem is
játszottam vele, aludt a polcon,
azt sem tudom, jót álmódott,
vagy rosszat. Puff, leesett. Most aztán
hallgathatom a litániát naphosszat,
hogy nekem semmit sem lehet
venni, mert elrontok mindent,
az új piros kabát zsebe is
leszakadt, persze akkor mindenki
csak legyintett, most meg előszedik,
ha annyi dolguk van, hogy is jut
eszükbé nekik, szakadt könyv,
filctollak kupak nélkül, elveszett
sapka, foghíjas xilofon, fél zokni,
kipukkadt labda, az egész család
ujjal mutat rám végül. Most akkor
kit hívjak segítségül?

SZABÓ ZELMIRA rajzai

BALÁZS IMRE JÓZSEF

A mese

A mese messziről jön,
a mese mégse fáradt.
Ismeri a forrást,
a felhőket s a fákat.

A mese messze elvisz,
árnyas, titkos úton.
Barlangba világít,
háncsból hidakat fon.

A mese kopogtat,
bejön hozzád, dúdol,
de csak akkor lesz kész,
amikor elalszol.

MÁTÉ ANGI

Volt egyszer egy tengerész

Volt egyszer egy tengerészkapitány.

Ez a tengerészkapitány olyan volt, mint a tengerészek, csak még olyan is volt, hogy parancsolgatott. Ő parancsolt minden tengerésznek.

Járta a hajóval a tengereket, óceánokat, és mondta közben:

– Húzzátok föl a vitorlákat! Engedjétek le a vitorlákat! Tekerjétek jobbra! Tekerjétek balra! Hútsétek meg a kakaómat! Varrjátok meg a lyukas zoknimat!

Aztán, egy szép napon megunta a tengerek, óceánok ingását, megunta, hogy mindig lesni kell, mikor érnek már szárazföldet. Fogott egy nagy halászhálót, belepakolta a pizsamáját, fogkefáját, vasárnapi ruháját és a befőttesüveget, amiben egy kicsi, narancssárga halat tartott.

Bogra kötötte a halászháló négy sarkát, aztán a háló-batyut a hátára vette, és parancsolt, haptákban állva:

– Vigyetek a partra, szárazföldet akarok! Vontassátok a hajót egy város széléig, ott kiszállok!

A hajó tengerészei engedelmesen partra kormányozták a hajót, aztán elővéve pöttyös zsebkendőjüket, integettek a leszálló tengerészkapitánynak, és sírdogáltak.

A tengerészkapitány is nagyon szeretett volna integetni, de nem volt pöttyös zsebkendője, és amúgy is tartania kellett a nagy háló-batyut, így hát sírt egy keveset, aztán nyakába vette a várost.

Járta a város utcáit napokon keresztül, vasárnap a vasárnapi ruhájában járta, hétköznapi a hétköznapiiban.

Egy szép napon elfáradt, leült hát a park padjára, maga mellé ültette a befőttesüvegben fickándozó halat, hozzá fordult, beszélgetni támadt kedve:

– Tudod-e, te fickándozó, kicsi hal, a sok utca után most vizet szeretnék látni!

A kicsi, narancssárga hal a befőttesüvegben tátogott néhányat, azt is mondhatta: igen, azt is, hogy nem, sőt bármit mondhatott. Maga a tengerészkapitány sem tudta kitalálni – nem bizony – a hal választ, pedig igencsak értett a vízi állatok nyelvén. Felvonta vállát a kapitány, olyan

nemtudomásra, aztán vette a csomagját, és elindult a város belseje felé.

A város belsejében egy nagy híd nyújtózott, alatta folyó szelte két részre a várost.

– Ez az! Ez jó! Ideköltözöm, ide, a híd kellős közepére, in-

nen látom a vizet, és úgy jó lesz! – találta ki a tengerészkapitány, és már rakosgatta is ki a híd karfájára a fogkefáját, a be-

főttesüveget a narancssárga hallal, kihúzta a cipőjéből a fűzöt, kikötötte a hídra, majd fölcsíptette rá a pizsamáját és a vasárnapi ruháját, s közben nagyon mosolygott, tetszett neki új otthona.

S ahogy így állt, mosolyogva, eszébe jutott, hogy ő parancsolni is szokott, ezért haptákba vágta magát, a folyó felé fordult, s parancsolt:

– Folyj! – és a folyó folyt szépen.

– Repüljetek! – parancsolt a sirályokra, és a sirályok repültek.

– Ússzatok és hápogjatok! – parancsolta a vadkacsáknak, és azok úsztak és hápogtak.

Aztán, minden reggel így parancsolt. Parancsolt mindennek, amit látott, a folyó állatainak, növényeinek.

Így élt a tengerészkapitány a hídon, néha visszagondolt a régi időkre, a hajókra, a pöttyös zsebkendőkkel integető tengerészeire; szeretett rájuk visszagondolni, olyankor mindig felvette a vasárnapi ruháját.

Visszagondolt, és parancsolt, így teltek a napjai.

Aztán, egyszer, mégis, valahogy másképpen történtek a dolgok.

Úgy kezdődött ez a másképpen, hogy a tengerészkapitány elaludt, már a hasára süttött a nap, delet harangoztak, amikor ijedten felült:

– Jajajajj, elaludtam! Nem parancsoltam meg a folyónak, hogy folyjon, a sirályoknak, hogy röpjöjenek, a vadkacsáknak, hogy ússzanak és hápogjanak! Aztamindenit, így mi történhetett?

Lenézett a hídról, és azt látta, hogy a folyó folyik, a sirályok röpjönek, a vadkacsák úsznak és hápognak anélkül, hogy hallották volna az ő parancsát.

S akkor, a tengerészkapitány kicsit zöld lett, majd lila is, és majdnem elsírta magát.

CSEH KATALIN

Tengerész

Én vagyok a tengerész,
Enyém ez a tenger-rész.
Tengerész módra élek,
Tengerszemekbe vagy tán
Tenger-szemekbe nézek?
Tengereken jár az eszem,
Mikor a tengerit eszem.
Világnagy hajót veszek,
Tengerészkapitány leszek.

TOMOS TÜNDE rajzai

Mesterségem címere

Új sorozatunkban Kószabósza régi és új mesterségekről mesél. Válgass közülük kedvedre. Mi leszel, ha nagy leszel?

Tengerész?

☉ Ötezer évvel ezelőtt **az ókori egyiptomiak** mesterei voltak a folyami és tengeri hajózásnak. Karcsú hajóikat hosszú evezők és vitorlák hajtották, ám a nyílt tengerre csak éjszaka merészkedtek ki, mert a csillagokon kívül más iránytűjük nem volt.

A Níluson szerencsére nem lehet eltévedni.

☉ **A föníciaiak** az ókor legjobb hajóépítői voltak. Kr. e. 500 körül bejárták Nyugat-Afrika partvidékét, és eljutottak Britanniáig is. Fontos újításuk a két-két evezősor, az evezősök fölé emelt fedélzet, amelyen a harcosok tartózkodtak, a fegyverként szolgáló döfőorr, az árbockosár, amelyet kötélhágcsón értek el a matrózok.

Minek a fénye segíti a hajósokat?

Mire jó az árbockosár?

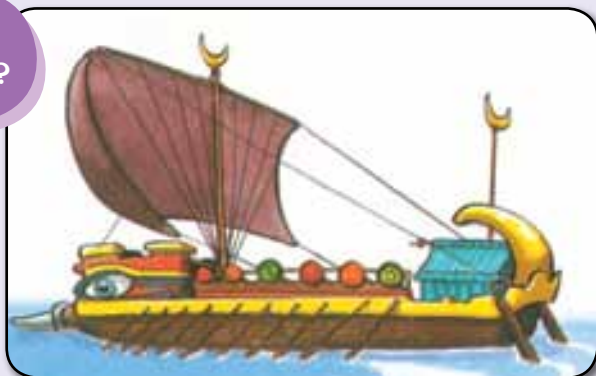
☉ Az Arkhimédész által tervezett **ókori görög** hajó 20 evezősoros volt, 2000 tengerész szolgált rajta, 200 méteres hatótávolságú katapulttal, ellenséget megcsáklázó és védekező szerkezetekkel szerelték fel, de fürdőket, kerteket, templomot is építettek a fedélzetére.

☉ *Navigare necesse est, vivere non est necesse.*

Vagyis: *Hajózni szükséges, élni nem* – mondta Pompeius, római hadvezér.

A római flotta hajóira csapóhíd, a fúrócsiga ellen vékony ólomborítás, a kormányos számára tatfedélzet készült.

☉ **Az evezősök** rabszolgák, hadifoglyok vagy elítéltek voltak, akiket az evezőhöz láncoltak, hogy ne tudjanak megszökni. A nehéz munka és az embertelen körülmények miatt ez a legkeményebb büntetésnek számított.

Hogy hívják az evezésre ítélt rabokat?

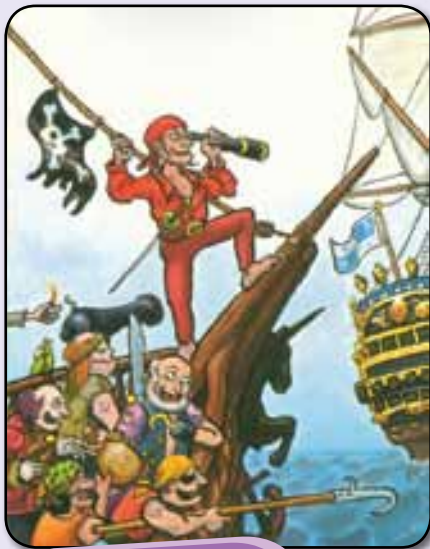

Miért nem rólunk nevezték el Amerikát?

☉ 1000 évvel ezelőtt Európa legjobb hajósai az északi **vikingek** voltak. Erős és viharban is stabil hajóikkal áthajóztak Amerikába – 500 évvel Kolumbusz előtt.

☉ **A középkorban** a spanyolok, a portugálok, az olasz és a német kereskedővárosok egyre nagyobb kikötőket és biztonságosabb hajókat építettek. A portugál karavella háromárbocos, farkormányos, bástyás hajó volt. A naszádnak egyetlen árboca, ám terjedelmes vitorlázata volt. A gyors fregatt rengeteg ágyúja védte az áruszállító hajókat. Kitől? **A kalóztól**, akik miatt egyetlen hajó rakománya sem volt biztonságban.

Hol van a hajó tatja?

Miért lett a kalóz jelképe a fél szem, a kampókéz, a faláb?

1807-től a vitorlás-hajókat lassan felváltották gőzhajók. 1822-től jelentek meg az első fémtestű, 1904-től a dízelmotoros hajók. Ma a 200 méternél is hosszabb acél óceánjárókat luxusutazásra, a tankhajókat irtatlan mennyiségű kőolaj szállítására használják.

A magyar polgári családokban minden gyereknek matrózruha volt az ünneplője, és minden kislány tengerész szeretett volna lenni. Példaképük a legkiválóbb magyar „hajóskapitány”, **Horthy Miklós tengernagy**, a császári és királyi flotta parancsnoka, az első világháború hőse volt,

akinek vitézségét és lovagiasságát még az ellenség is elismerte.

Milyen ma a tengerészet? Kalandos világjárás, de veszélyt rejtő, kemény férfitróbát is.

A hajó munkásai a **hajósínasok**, **matrózok**. A legénységet a **fedélzetmester** irányítja, őket pedig a **tisztek**. A **gépészek** a hajó gyomrában dolgoznak. A **hajóorvos**, a **szakács** is nélkülözhetetlen. A **rádiós** tartja a kapcsolatot a szárazfölddel, ő hív segítséget, ha baj van. Műszerek, térképek segítenek a **kormányosnak**, hiszen a víz oly egyforma köröskörül. A **kapitány** szava a legfőbb parancs, mindenki köteles engedelmeskedni neki. Ám övé a legnagyobb felelősség is. Ő hagyja el utolsónak a süllyedő hajót.

Legyünk tengerészek? Horgonyt felhúzni! Irány az óceán!

Zsigmond Emese

LÁZÁR ERVIN

Öregapó madarai

Részlet

Öregapó hunyorogva nézett szét a kedves tájon, s botjával körülmutatott.

– Látjátok, egyre kevesebb az ilyen háborítatlan, békés vidék. Azért fogynak a madarak. Mert nem szeretik a zajt, a háborgatást. Még a gólyák is fogynak. Pedig nekik az embertől nincs mit félniök. Ki merné bántani a gólyát? Hiszen ha kéményre fészkel, boldogan kiáltott fel a gazda: „Megjött a szerencsém!”

S hány kéményre rakott kocsikereket láttam már. Gólyahívogatónak teszik oda az emberek, arra könnyebben építhet fészket. Kell a madár az embernek.

– Miért szeretik annyira az emberek a gólyát?

– Mert szükségük van rá. Mert a házuk népéhez tartozónak érzik.

Lent a lápon bóbiceket kerestünk.

– Hová lettek vajon?

– A fiatalok ilyenkor már elköltöznek. Csak az öregek maradnak. Azok gyakran itt telelnek át.

– És a többiek?

– Ki Afrikában, ki Indiában. Messze-messze délen.

– És hogy találunk oda? Egy öreg vezeti őket, aki már tudja az utat?

– Bizony, nem vezeti azokat senki – mondta Öregapó –, mégis odatalálnak. Hogy hogyan, azt ne kérdezzétek. Mert azt nem tudja senki. Csak annyi biztos, hogy a vándormadarak ősszel útra kelnek. Ki korábban, ki később. A darvak szabályos V alakzatban repülnek dél felé, mások, mint a seregélyek, nagy, tömött csoportokban. És sok van olyan, amelyik egymagában vonul. A ragadozók majd mind. Meg a kakukk is. Még hozzá éjszaka. Mégis odatalál mindegyik. Az is, amelyik azon a nyáron született, sohasem járhatta hát meg az utat. Nem tudni, miképpen csinálják. Ez a madarak nagy titka.

– És miért jönnek vissza a madarak Afrikából? – kérdezte Gyuszkó. – Ott mindig meleg van, táplálékuk van elég. Akkor miért?

– Mert itt születtek. Ez a hazájuk – mondta Öregapó.

MÉSZELY JÓZSEF

Őszi jókívánság

Tejfehér köd szállott alá
Dombra és a tóra.
Búcsúzik szomorúan
A fecske s a gólya.

Isten veled, fecske, gólya...
Jó utat kívánunk,
De a tavasz melegével
Újra visszavárunk.

MARKÓ BÉLA

Készülődő gólyák

Látszik, hogy vége van a jó időnek,
a réten már a gólyák készülődnek,
mind többen gyűlnek össze reggelente,
mind többször néznek fel a fellegekbe,

egy-et-egy-et suhintva próbálgatják
fényes szárnyuk, mint bajvívó a kardját,
hogyan nem csorbul-e ki vajon az éle,
ha belehasít majd a messzeségbe,

összeverődnek, s ismét szétszélednek,
néhány nap még, amire készen lesznek,
és együtt vágnak majd neki az útnak,
hisz eddig magukban is boldogultak,

s amíg nyár volt külön-külön vadásztak,
külön-külön hordták a békát a családnak,
de most már inkább csapatostul járnak,
mert hogyha baj van, kellenek a társak...

FEKETE ISTVÁN

Kele

Részlet

– Készüljete!

Valami reszket a levegőben: borzongás, intés, figyelmeztetés. Érezni lehet már a láthatatlan utakat.

A csapat mozdulatlan, és hallgatja Kelét, amint megkiáltja az embernek, a háznak, a tájnak, minden életnek a búcsúzó őszi köszöntőt.

Csend van most az udvaron; a kelepelés száraz pergése önmagába hull, és elenyészik. Azután három árnyék repül végig a ház fehér falán, nyomtalanul.

A csapat mintha csak erre várt volna. Egyetlen lobbanással a levegőben van mind. Keléék már le se szállnak. A föld süllyedni kezd, süllyed a fészkek, a nádas, az öröm, a bánat.

Elmúlt a nyár, és mintha semmi sem történt volna, csak egy csapat gólya száll a tarlott mezők felett dél felé, dél felé.

BAK SÁRA rajzai

NAPSUGÁR

Gólya, gólya, vaslapát,
hozzál sok-sok kisbabát.

A gólya

– Útra keltek a gólyák, itt az ősz! – intenek búcsút nálunk a gyerekek, amikor a szeptemberi égen tovaszállni látják a gólyák seregét.

– Megjöttek a sáskapusztító madarak, itt a tavasz! – örvendeznek nemsokára az afrikai gyermekek, náluk ugyanis akkor van tavasz, amikor nálunk ősz. A gólyának tehát „két hazát adott a végzete” – ahogy költőnk, Tompa Mihály írta. Az igazi hazája azonban mégis csak nálunk van, mert itt rak fészket, és itt neveli fel fiókáit.

A gólyát a magyar ember a szívébe zárta, a viláért sem bánthatná, sőt sok helyen az a hiedelem járja, hogy abba a házba, amelyen gólya fészkel, nem csap a villám.

A gólyát sokáig a házastársi hűség mintaképének tartották, mert látták, hogy tavasszal megérkezett az egyik madár, majd pár nap múlva a társa is, és közösen gondoskodnak a kikelő fiókákról.

Mióta azonban gyűrűzik a madarakat, szétfoszlott a házastársi hűségről szóló hiedelem. A fiókák lábára erősített színes gyűrű alapján azonosítva a madarakat megfigyelték, hogy megérkezett a hím (a gólyáknál a hímek érkeznek előbb), a fészkek jogos tulajdonosa. Pár nap múlva egy tojó is betoppant, de nem a tavalyi feleség! A hím vidáman kelepelve köszöntötte, s közösen hozzáláttak a fészkek tatarozásához. De mit ad Isten? Pár nap múlva leszállt a fészkekre a tavalyi feleség is! A két „hölgy” azonnal hajba- illetve „tollba-kapott”, és irgalmatlanul csépelni kezdte egymást! A hím egyiknek sem fogta pártját, közömbösen szemlélte az eseményeket. Végül is a tavalyi feleség győzött (ő volt otthon), elűzte az idegent, s a pár folytatta a fészkek javítását, mintha mi sem történt volna!

CSILLAG ISTVÁN rajza

A gólyák nagyon jó szülők. Gondosan etetik fiókáikat, amikor pedig kegyetlenül tűz a Nap a nyitott fészkekre, széttárt szárnyal árnyékot tartanak a kicsiknek, sőt, csőrükben vizet hoznak, és bepermetezik őket.

Merre vonulnak a gólyák? A nyugat-európaiak a Gibraltári-szoros felett, a keletiek a Boszporusz-szoros felett repülve hagyják el kontinensünket.

Ugyan miért kerülnek? Miért nem repülik át a Földközi-tengert, ahogy azt a nálunk sokkal kisebb fecskék teszik? Hát azért, mert a gólyák – energiát takarítva meg – nem aktívan repülnek, hanem „vitorláznak”, ráfeküsznek a felszálló meleg légoszlopokra, és azokkal vitetik magukat. Ezek a légoszlopok, az úgynevezett termikek csak a szárazföld felett keletkeznek, ahol a kopár vagy füves területek hamarabb melegednek fel, mint az erdős vidékek. A tenger felett egyenesen melegedik fel a levegő, így nem képződnek termikek, vagyis ingyen „szállítóeszközök”.

Kiskópé

1. Csak fehér gólyák léteznek? 2. Mi a gólyahír?

Májusi megfejtés: Mindkét félnek hasznos a fa és a harkály, a krokodil és a krokodilmadár, a kafferbivaly és a nyűvágómadár, a tengeri rózsza és a bohóchal kapcsolata. **Júniusi megfejtések:** A tyúk homokban, porban fürdik. A tisztogatóhal a nagy halakat szabadítja meg az élősködőktől. **Könyvjutalmat nyertek:** Kiss Edina, Brasó; Petvai Petra, Margitta; Tankó Előd, Szentegyháza; a **tavalyi marosvásárhelyi** R. Guga Gimnázium III. B; a **négyfalusi** Zajzoni Rab István Középiskola III.; a **szászrégeni** A. Maior Gimnázium III. B osztálya.

Rejtvény- pályázat

Lopva még itt bolyong a Nyár
a fák és a házsorok között,
.....
és új ruhába öltözött
a sok-sok pad, a fal, a tábla,
és friss az ablakok virága.

VÍZSZINTES

1. A megfejtés
5. A jóváhagyás szava
9. Rakomány régiesen
10. Hadsereg tagja
11. Keringő
13. ÓSI
14. Igazít a végén!
15. Majdnem elakad!
18. Igaz Teri névjegye
19. Mondahős (CSALA)

FÜGGŐLEGES

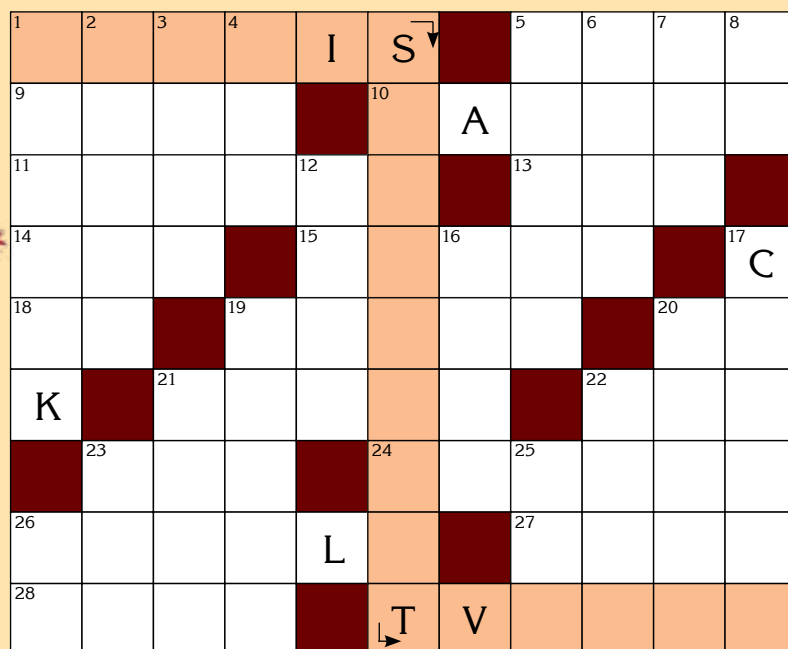
20. Dupla a!
21. Csinos becézve
22. Pihevég!
23. Hason, de csak középen!
24. Visszafele Somogy!
26. Kőművesszerszám
27. Díszes farkú madár
28. Becézett Pál

FÜGGŐLEGES

1. Teljesen vizes lesz az esőben
2. Vízet vesz a kútból
3. Gabonát betakarít
4. Méhecske-beszéd
5. Becézett innivaló
6. Részben hangosan!
7. Becézett Enikő
8. Biztatósó
12. Kezd lesiklani!
16. Csak egészen kis részben

17. Uralkodói cím a római birodalomban (CAESAR)
19. Barna édesség
20. Amely helyre
21. Nem tartja be a játékszabályokat
22. Fohászom
23. Egyik szülő
25. OPA
26. Sas Péter névjegye

VAJNÁR ILONA rejtvénye

Nyertesek

A májusi REJTVÉNY-PÁLYÁZAT megfejtése: Szeresd a fát; Minden levele egy-egy gyermek gonddal nevelve.

A júniusi megfejtés: Akár erdő, akár folyó, gyönyörű a vakáció.

Nyertesek: Bandi Melinda, Négyfalu; Kovács Nikolett,

Sarmaság; Dobai István, Ákos; Füstös Pál, Magyar Nemegye; Gellérd-Székely Dóra, Küsmöd; Tasnádi Róbert, Dés; Kertész Ede Hunor, Zilah; Hengye Anasztázia, Ottomány; Mike Ábel, Belényes; a tavalyi marosfői IV. osztály; a székelyudvarhelyi Móra Ferenc Iskola IV. A osztálya. A RIGÓ-NAPSI megfejtései: Rigócsőr, sárgarigó, Most szólj, rigó! Nyertesek: Héjja Hanna, Csernátton; Marin Vivienne Lilla, Magyarfenes; Gáspár Bálint, Nagyenyed; Benedek Botond, Székelyszentkirály; Tóth Attila, Szilágyfőkeresztúr; Sinkó-Purda Krisztina, Hegyközcsetár; Frei Arnold, Vámfalu.

Ti küldtétek

Egészítsd ki az alábbi mondatokat a rejtvények megfejtéseivel.

Véget ért a, megérkezett az, ...-t írunk. Megkezdődött az, megkaptuk az első-t. mindenkinek!

1

Nagy-Bíró Csenge, Bálványosváralja, Ambrus Krisztina, Csíkszereda, Németh Gergő, Magyarlapád:

1. Ereinkben csörgedez 2. Fej része 3. Vágóeszköz 4. Kerti szerszám 5. Vakáció vége! 6. Becézett Izabella 7. ... néni, kisgyerekek nevelője

1			
2		JA	
3			
4			
5			
6			
7			

2

Adorjáni András, Nagyváradi:

1. Pára
2. Csapadék
3. Esőben álló

1			
2			
3			

1			
2			
3			

3

Erdei Tünde és Tamás, Kissár:

1. Nyakbavaló 2. Lakat 3. Izomban rejlik 4. Kenyérsütő mester 5. Hideg évszak 6. Háromból kettőt 7. Vízrel tisztít 8. Szőlőből készült ital 9. Szántóeszköz 10. Mező

1				
2				
3				
4				
5				
6				

1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

4

Ilyés Szilvia, Goroszló:

1. Innivaló
2. Tejtermék 3. Becézett Katalin 4. Szaglószerve 5. Háziszárnyas 6. Kerek gyümölcs

1				
2				
3				
4				
5				
6				

1			
2			

5

György Barabara, Zabola, Gábor Zsolt, Sepsiszentgyörgy:

1. Ez alapján tudjuk, hogy ki vagy 2. Nem fölé 3. Lelkész 4. Föld és víz keveréke 5. Kezünk végén öt van belőle 6. Kötszer 7. Eladni való portéka 8. Szörnyeteg

1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			

1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

– Na, Pistike, milyen volt az első nap az iskolában?
– Az első nap?! Hát holnap is kell mennem?

– Mi a kedvenc tantárgyad?
– A fizika.
– De hát még nem is tanultok fizikát.
– Hát épp azért.

– Miért küldik a facsemetéket faiskolába?
– Hogy ne legyenek fatuskók.

– Anyu, azt hiszem, a tanító néni egyre butább lesz.
– Miből gondolod, kisfiam?
– Hát eleinte sokat mesélt, magyarázott, most meg mindent tőlünk kérdez...

– Mi az: ha fehér, akkor piszkos, ha fekete, akkor tiszta?
– Iskolatábla!

6

A nagyváradi 16-os Iskola tavalyi III. E osztálya:

1. Megfagyott víz 2. Időmérő eszköz 3. Öt meg öt 4. Egyik szülő 5. Tagadószó 6. Ugatni kezd! 7. Nem vak 8. Becézett Ágnes 9. Könnyezik 10. Taszít

Találd ki!

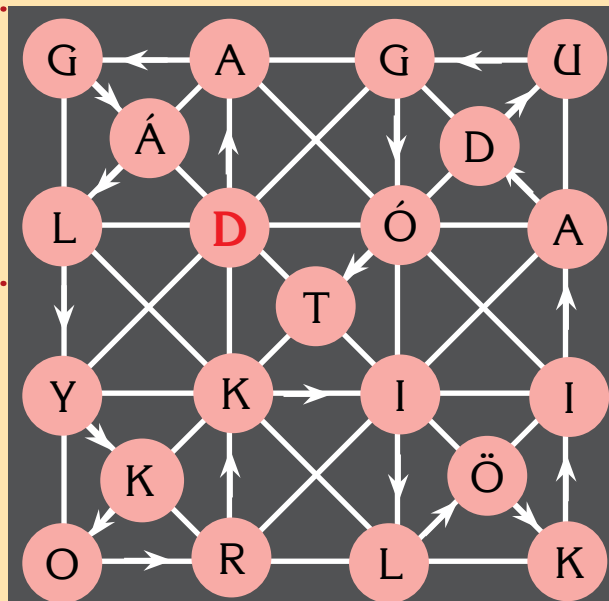
A süllyedő hajón megszólal a dadogós:
 – Ha jó... ha jó...
 A legénység a vízbe ugrik, hogy időben át-
 szállhassanak a közeledő hajóra. A dadogós
 végre kinyögi:
 – Ha jól látom, jönnek a cápák!

7

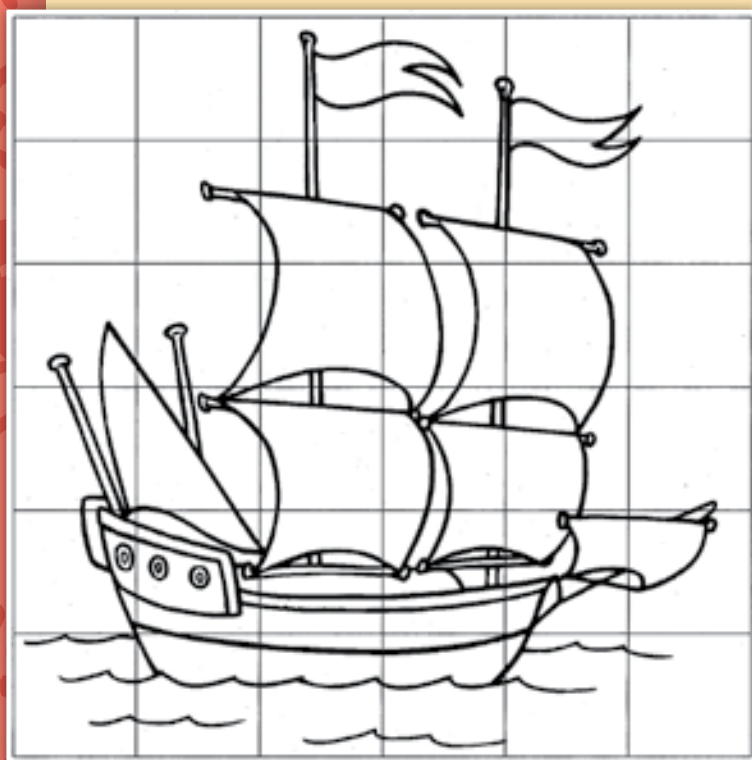
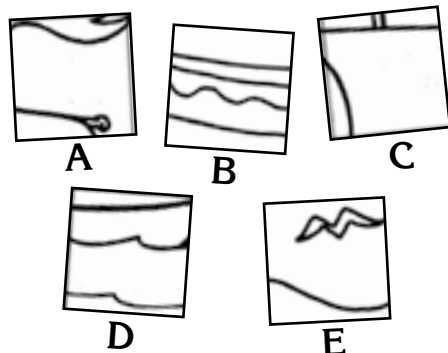
– Miért nem lehet a tengervízet
 palackozni?
 – Mert ...

Indulj a jelzett D betűtől, és a nyilak
 mentén olvasd sorba a betűket.

8

Keresd meg,
 hogy a kis
 rajzok közül
 melyik nem
 része a hajó-
 nak.

9

Hogyan köszöntek egy-
 másnak hajdan a tengeré-
 szek? Húzd ki a táblázatból
 az alábbi szavakat, a megma-
 radtakat pedig olvasd sorba.

CSOMÓ, GÁLYA, HORGONY,
 KAPITÁNY, MATRÓZ, RUM,
 USZÁLY, VITORLA

K	A	P	I	T	Á	NY
M	L	J	Ó	S	A	O
A	R	Z	E	LY	CS	G
T	O	L	Á	O	E	R
R	T	G	M	T	!	O
Ó	I	Ó	M	U	R	H
Z	V	U	S	Z	Á	LY

Maszat Művész

vagyok, ügyes inasokat keresek. Ha szeretsz rajzolni, festeni, szegődj mellém: én feladatot adok neked, te pedig küldd el a kész munkát. A legszebbeket jutalmazom, és közzéteszem a Napsugárban.

Szeptemberi témánk a sport. Legjobban annak örülnék, ha magadat rajzolnád le testedzés közben, de bármilyen, mozgással kapcsolatos képet is szeretettel várok.

Zakari Dávid, Nagyváradi

A múlt tanév **áprilisában** nedves, kissé meggyűrt lapra festettek szépen az **ivói I–III. osztályos inasaim** (Péter Anita, 1), a **bánffyhungyadi III. D osztály művészpalántái** (Boldizsár Péter Csongor, 2) és **Megyesi Stefánia**, mezőbaji olvasónk, 3.

1

2

3

Májusban virágcsokrot kértem, és kaptam is rengeteg szebbnél szebbet többek közt a **gyulakutai** II. A (Magyar Dóra, 4) és II. C (Kercsó Enikő, 5) osztálytól, a **hegyközszentimrei** negyedikesektől (Szabó Annamária, 6), a **máréfalvi** másodikosoktól (Husza Csilla, 7) és a **marosugrai** IV. B osztályos gyerekektől (Székely Júlia Orsolya, 8).

4

5

6

7

8

Ajúniusi, felületkitöltős feladatot ügyesen oldotta meg **László Otília** Erdőszentgyörgyről (9) **Păcurar Andrea** Szászrégenből (10.), **Sikó Boglárka** Kolozsvárról (11).

9

10

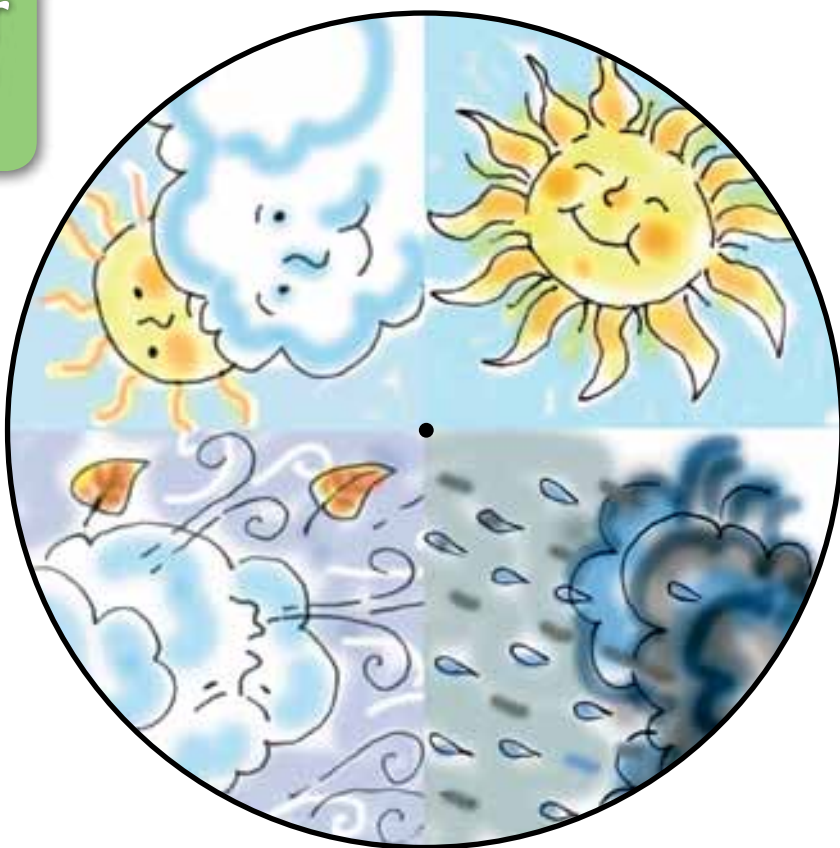

11

Szeptember – jó ember!

Vágd ki a kört és a négyzetet, ragassz rajzlapot a hátukra. Vágd ki a négyzeten levő körcikket, és Miltonkapoccsal vagy dugódarabbal, rajzszeeggel fogd hozzá a hátához a korongot. Minden nap állítsd be a kinti időjárásnak megfelelően.

Jó ember, bölcs ember,
víg ember, Szeptember!
Legyen a barátod!
A kedvét ne vedd el!
Tolna Éva

Szakács Anikó székelyszenterzsébeti tanítványai színes, ízléses asztali díszeket alkottak az őszi sétákon gyűjtött ágból, levélből, termésből.

WASHAW

SZÓLJ, SZÁM!

Nyelvőr vitéz feladataival könyvet nyertek, a negyedikesek pedig bejuthatnak a KAV országos döntőjére.

MASZAT
MŰVÉSZ

Fess, rajzolj, maszatolj –
és nyerj velünk!

REJTVÉNY- KIRÁLY

Havonta 5-6 díjat
sorsolunk ki a
pályázati rejtvé-
nyek megfejtői
közt, és várjuk
saját gyártmányú
rejtvényeidet is.

KISKÓPÉ

Kópé kérdése-
inkre okos
választ várunk,
és könyvjutal-
mat osztunk.

IRKAFIRKA

**Ide! pályázatunk címe:
Lovam hátán. Lovas
írásokat, rajzokat
2011. február 25-éig
küldjétek el, hogy
bekerüljeteek a
májusi Napsugárba.**

KÓSZABÓSZÁ LILA KÉRDÉSEI

A Mesterségem címere
oldalakon keresd őket.
Művelt leszel, és köny-
vet nyerhetsz.

**NAPSUGÁR-
BÉLYEG**

A 32. oldalról havonta vágjátok ki, és ragasszátok nyelvek mellé az osztály közös gyűjtőlapjára. Ajándékot nyertek.

Szólj, szám!

- Ha megoldjátok és bekülditek Nyelvőr vitéz feladatait, könyvet nyerhettek.
- A NEGYEDIKES CSAPATOK **Szólj, szám!**-pontszámuk alapján jutnak el a KAV országos döntőjére. Szeptembertől februárig minden feladat meg

fejtését küldjétek be egy közös, összesített lapon a csapat vagy az osztály nevében.

1. Nyelvünk erkölcs. Mi az, amit **adunk** és mégis **megtartunk**? Ha megtaláltátok a választ, keressetek rokon értelmű szavakat, szólásokat mindkét kifejezésre.

_____ adom: _____
megtartom a _____: _____

2. Nyelvünk logika: nem szaporítja fölöslegesen sem a szót, sem a ragokat. Javítsátok ki a hibás mondatokat:

Eztet az iskolakezdést nagyon vártam. Az osztályok megkeresték saját termeiket. A tanci számtalan virágcsokrokat kapott. Az összes osztálytársaim elmesélték a nyári kalandok élményeit. Holnap reggel ismét fogunk találkozni.

3. Nyelvünk játék. Tagoljátok minél többféleképpen szavakra az alábbi betűsort:

titánhallottátoktibortkiabálni

Nagyon örültünk, mikor meghallottuk a nagy hírt, hogy a Szólj, szám megfejtésekkel társaink bejutottak az országos döntőbe. A tanító néni minket választott segédnek, mi készítettük fel a csapatot úgy, hogy negyedik helyet értek el, de az ő szorgalmuk is kellett hozzá. Felkészülés közben sokat szórakoztunk.

Fülöp Andrea és Puskás Laura,
Gyergyószentmiklós

Levelező

- Ha könnyű a szíved, az iskolatáska sem tűnik nehéznek. A Napsugárral a tanulás is játék, a játék is tanulás lesz. Olvasd,

írd nekünk úgy, mint: **Moriczi Sanyika**, Szentmáté; **Kolcsár Anita Enikő**, Kocsis Sarolta, Kutyalva; **Szász-Csontos Kriszta**, Vincze-Peti Réka, Magyarkiskapus; **Sándor Andrea**, Czoguly Mária Mónika, Négyfalu; **György Krisztina**, Lövéte; **Kodori Anita**, Marosludas; **Molnár Anita**, Gyulakuta; **Orbán Stefánia**, Brassó; **László Otília**, Erdőszentgyörgy; **Szabó Ivett**, Visky Miriám, Nagyvárad; **Kacsó Anita**, Marosvásárhely; **Balla Orsolya**, Simon Bernadett, Kiss Károly, Páll Ferenc, Gyergyószentmiklós; **Kiss Dalma**, Képiró Dorottya, Stier Alma Beatrice, Balogh Ákos, Szatmárnémeti; **Spir Petra**, Zimándújfalu; **Lázár Henrietta**, Megyesi Stefánia, Hevesi Anett és Krisztián, Mezőbaj; **Marozsán Antónia**, Halmi; **Balogy Szilveszter**, Kovászna; **Vargyas Krisztina**, Gyergyóalfalu; **Nagy-Bíró Csenge**, Bálványosváralja; **Balog Tibor**, Elek Zsolt, Biharfélegyháza; **Égei Kitti**, Klementina, Székelyudvarhely; **Péter Zsombor**, Csíkszentdomokos; a **szászrégeni A. Maior Gimnázium tavalyi** III. és IV. B; a **kolozsvári Apáczai Csere János Iskola** III. A, a **Zeneliceum** III. B; a **szatmárnémeti A.**

„Lila” megfejtések: **Május** – A kenguruk elárulják, hogy ausztrál dollárt látunk. A túlsó oldalán II. Erzsébet királynő képe van, hiszen a volt angol gyarmatnak ma is ő az uralkodója. Móricz Zsigmond és édesanyja a Hét krajcár című elbeszélésben a mosószippanra való hét krajcárért teszi tűvé a házat. Szegény, mint a templom egere, nincs egy lyukas garasa, egy fityingje, egy krajcárja, egy vasa sem, nincstelen, üres az erszénye, a zsebe. A kis gyufaárus lány meséjét Andersen írta. **Június** – Menekül, mint ördög a szenteltvíztől – mondják, ha valaki mindenáron el akar kerülni valamit. Erdélyi hévizek: Püspökfürdő, Félix, Nagyvárad, Margitta, Tasnád, Kisláz, Menyháza, Algyógy, Szilágybagos, Szentegyháza, Tusnád. Mosom kezeimet – Pilátus szavai arra illenek, aki nem vállalja a felelősséget, nem akar részese lenni valaminek. József Attila édesanyja mosónő volt.

Nyertesek: **Nagy Edina Renáta**, Ráton; **Sikó Márk**, Mezőpanit; **Marozsán Antónia**, Halmi; a **tavalyi** lövétei III. A; a **kovásznai** III. B osztály; a **nagyvárad** Juhász Gyula Iskola III. osztálya.

Popp Líceum IV. B, a M. Eliade Iskola III. G; a **csíkszeredai** Nagy István Líceum IV. B, a Petőfi Sándor Iskola II. és III. C; a **sepsiszentgyörgyi** Váradi József Iskola IV. E; a **gyergyószentmiklósi**, Fogarassy Mihály II. A, II. C, III. B, III. C, IV. B; a Vaskertes Iskola I. B, a Kós Károly Iskola IV. A; a **marosvásárhelyi** Unirea Kollégium II. B, a 2-es számú Iskola III. D; a **székelyudvarhelyi** Orbán Balázs Iskola II. A osztálya; a **magyarlapádi**

IV.; a **magyarkirályfalvi** I–III. B; az érkeserői III.; a **kézdiszentkereszt**i II.; az **ozsdolai** II. B; a **kibédi** III.; a **szalárdi** IV. B; a **kutyfalvi** IV.; a **barátosi** II–IV.; a **kovásznai** III. B; a **zabolai** IV. B; a **margittai** III. G; a **vármezői** III–IV.; a **máréfalvi** II. B; a **balánbányai** IV.; a **monói** IV.; a **lecsméri** III.; a **hegyközszentimrei** II. és IV.; az **oroszhegyi** II.; a **gyulakutai** II. A; a **balavásári** III. osztály; a **sárvásári**, a **szentgericei**, a **zimándújfalvi** kisiskolások.

• **Székely Hajnalka** tanító néni arról számolt be, hogy a Mesemondó Verseny megyei döntőjét ezúttal is a **szatmárnémeti 5-ös Iskola** tanítói közössége szervezte meg. A megye szinte mindegyik iskolája benevezett. A 80 mesemondó közül a kismajtényi **Kun Liszbet-Karola** és a szatmárnémeti 10-es Iskola tanulója, **Katona Lóránd** jutott tovább az országos szakaszra.

• **Sükösd Tímea** olvasónktól tudtuk meg, hogy a **vajdahunyadi** kisiskolások is tudatosan védik környezetünk tisztaságát. Az **öko-karnevál** minden jelmeze hulladékból, szemétbe szánt csomagolóanyagból készült.

• A **kolozsvári Zenelíceum** minden elemistája, tanító nénik és zenetanárok vettek részt a tanév végén Kalotaszentkirályon megtartott Mesterségem

címere témájú táborban. Volt ott zene, kézművesség, anyanyelv- és hagyományörzés, és a sok játék, móka, tanulás végén az inasokat díszes céhlevéllel nyilvánították mesterré.

• Morajlik a folyó, morajlik minden iskolaudvar szünetben, és morajlik a **székelyudvarhelyi Móra Ferenc Iskola diáklapjának** szerkesztősége is, amikor készül az új lapszám. A mórások igen szellemesen MORAJ-nak keresztelték vidám sulilapjukat.

• Szeretettel köszöntjük a tízéves **brasói diákirodalmi folyóiratot, a Vadrózsák**at. Örömmel fedeztünk fel a szerzői között hajdani Napsugár-olvasókat. Kívánjuk, hogy még sok évfolyamot érjen meg, és a jövő nagy magyarjainak legyen szárnybontogatója.

• Nagyon szeretem a Napsugárt, főleg a keresztrejtvényeket. Nem bánnam, ha egy kicsit több rejtvény lenne benne. Várom a szeptemberi lapot!

Halász Petra Dorottya, Avasújváros

• Nagyon szeretem olvasni a Napsugárt, és tetszenek nagyon a poszterek.

Kiss Mátyás, Érköbölkút

Itt születtem

A város a Bányahegyről

A református templom

A katolikus templom belseje

Felsőbánya Románia északi részén, az ukrán határral szomszédos Máramaros megyében van. Nagybányától 10 km-re, keletre fekszik. Északról és keletről magas hegyek veszik körül, Somoshegy 600 m, Rozsály 1300 m, Bányahegy 729 m, Gutin 1447 m, Feketehegy 1200 m és a Hegyeshegy 625 m. A déli oldalon dombok határolják, nyugaton Giródtótfalu. A város főutcája a Zazar patakkal párhuzamosan halad.

Városunkat az évszázadok során többféleképpen nevezték: Mons Medius – latinul, Mittelstadt – németül, Felsőbánya – magyarul.

Ősi bányaváros, IV. Béla szász bányászokat telepített ide. Városi jogait 1327-ben Károly Róberttől nyerte. Az 1400-as évek közepéig a német telepesek elmagyarosodnak. Az évszázadok során tatárok, lengyelek, törökök pusztítanak a vidéken.

Kéttornyú római katolikus temploma 1847 és 1858 épült, neoromán-neogótikus stílusban. Főoltárképét Lotz Károly festette. A plébánia épülete 1773-ból való. A búcsút minden évben augusztus 15-én Nagyboldogasszony napján tartják, ugyanekkor van a város napja is.

A református templom 1888 és 1890 között épült. A parókiaépület 1836-ból való.

A barokk városháza 1733-ban épült, eredetileg a bányahivatal működött benne. A bányahivatal mai épülete szintén a XVIII. századból való.

1800-ban felépítik a református felekezeti iskolát két tanteremmel, fiúk és lányok számára, melyet 1949-ig használ az egyház.

1887-ben megkezdik a Páli Szent Vincéről elnevezett katolikus iskola – úgynevezett Zárda épületének építését, melyet 1890-ben fejeznek be, majd 1949-ben államosítanak. 2009-ig működött mint általános iskola.

Bányász-szobor

Városunk legrégibb épületei a régi negyedben, a római katolikus templom körül találhatók. Érdekesnek számít, hogy a főutára néző régi házak szinte mindegyike alatt pince van. Ez annak a jele, hogy a régi felsőbányai polgárok a közeli szőlős vidékekről hozták a bort itteni kimérésre, mivel a városban nincs szőlőtermelésre alkalmas terület.

A város jellegzetessége a városi kórház előtt álló Ady József által faragott Bányász-szobor, mely a város évszázados hagyományára emlékeztet.

A felsőbányai művésztelepet 1920 körül hozta létre Litteczky Endre, Nagybánya ellenteleként. Legnevezetesebb alkotói Nagy Oszkár, Patkó Károly, Aurel Popp és Pirk János voltak. Az alkotócsoport 1924 után feloszlott.

Az 1900-as években Felsőbánya 4584 lakosából 4412 volt magyar és 379 román. A 2002-es adatok szerint 11200 lakosból 7914 román és 3073 magyar. Az egyre apadó gyermeklétszám miatt napjainkban az anyanyelvi oktatás csökkent létszámmal működik: az óvodában kb. 30, az I–IV. osztályban 30, az V–VIII. osztályban 39 gyerekünk van.

Számos tevékenységen, ünnepélyen veszünk részt. A szüreti felvonulás vidám, jókedélyű ünnepség. Karácsonykor kicsik nagyok összegyűlnek, s bemutatják betlehemes játéukat iskolában és templomban egyaránt. A farsang ismét jó alkalom a szórakozásra. Jelmezbe bújva ki-ki a maga módján tette a telet, finom farsangi fánkot falatozva.

Minden évben megünnepeljük Március 15-ét, szívvel- lélekkel készülünk Anyák napjára. A Gyermeknapról sem feledkezünk meg, ilyenkor játékkal, közös tevékenységekkel szórakoztatjuk a gyermekeket. A tanévet közös műsorral és templomi áldással zárjuk.

Kedvenc kirándulóhelyünk a Kakastaréj, a Kék-tó, Bódi-tó, Kőkarám, Rozsaly, Borkút és még sorolhatnánk.

Ha erre jártok, nézzetek be hozzánk, gyönyörű vidék ez, sok a látnivaló minden évszakban!

A bezárt bánya bejárata

Kakastaréj

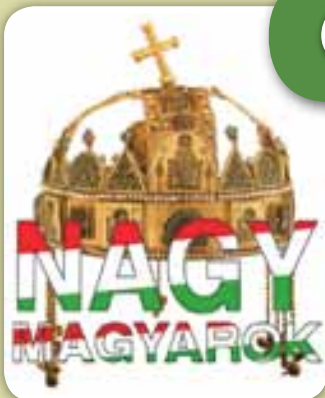

Kék-tó

Összeállította LAURÁN ANGÉLA
tanítónő és tanítványai

Ősi tudásunk

Tanév eleje van. Lássunk munkához, tanuláshoz. Ne immel-ámmal, tessék-lássék, hanem boldog izgalommal. Titkok várnak ránk és a jól végzett munka öröme. Ne a mai felszínes, mindenre csak félig figyelő, féltudású és félkegyelmű világ példáját kövessük. Hiszen „dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes.” (József Attila) Erre tanítanak az égi csillagok és a magyar szellem csillagai.

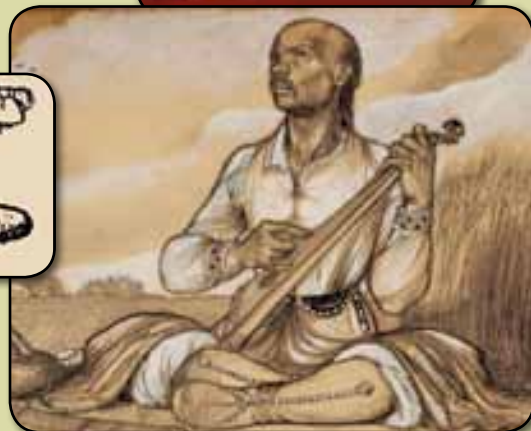

Két éve megjelenő sorozatunk 20 cikkében 300-nál több nagy magyart mutattuk be. És hányan várják még, hogy megismerjék őket! Mielőtt folytatnánk a neves személyiségek számbavételét, szeptemberben és októberben, tanév eleji biztatásként tartsunk egy kis történelmi szemlét: *mi mindent adott népünk alkotó ereje a világnak az ősidőkben.*

☉ A történelmi Magyarország területén 40 000 éves nyelvbedugós furulyát találtak, amelyhez hasonlót egyedül a magyar pásztorok fújnak ma is. Zenetudományi Intéze-

tünk 200 000 népdalt tart nyilván, ezek közül 100 000 nyomtatásban is megjelent. De páratlanul gazdag, színes és **sajátos a mesevilágunk is.** Más népek, nyelvek nem ismerik a hetedhét országot, a hétfejű sárkányt, fanyűvőt.

☉ A **bajóti** barlangban 18000 éves rovásírásos csont **dárdahegyre** bukkantak. A **tatárlaki** rovásírásos **agyagkorong** és agyagtáblák kora 7500 év. Ezek a világ legrégebbi írásos emlékei, a rovásírás tehát a legősibb ábécé.

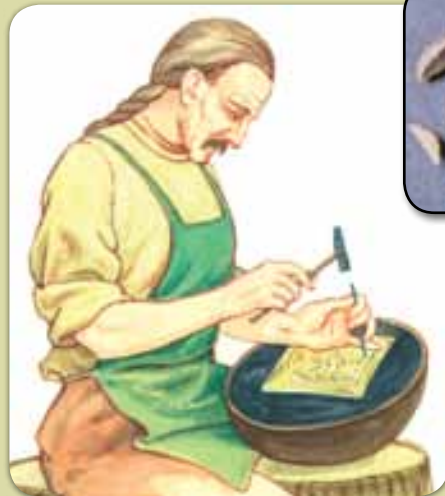
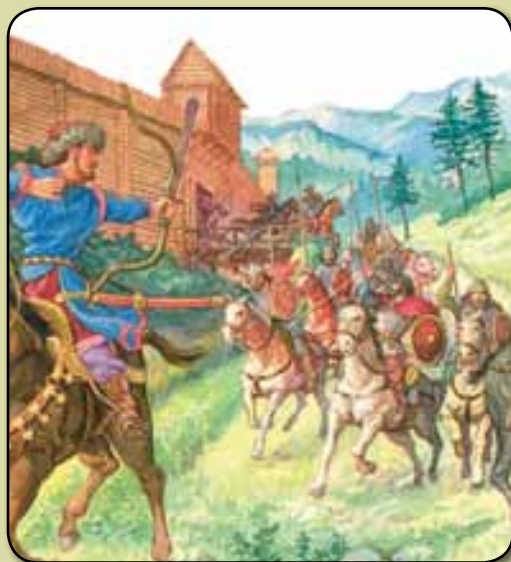

☉ **Nyelvünk ősiségéről** az idegen nyelvészek bátrabban vallanak, mint a magyarok. **Grover S. Krantz** mai amerikai kutató ezt állítja: „A magyar nyelv ősisége meglepő. Az összes helyben maradó nyelv közül a magyar a legrégebbi.”

Sir John Bowring, angol nyelvész. 1830-ban megjelent „Poetry of Magyar” című kötetének előszavában így ír: „A magyar nyelv messze magasan áll, magában. Kialakulása olyan

időkre nyúlik vissza, amikor a legtöbb európai nyelv még nem is létezett. E nyelv a nemzeti önállóság, a szellemi függetlenség legrégebb és legfényesebb emléke... Eredetisége csodálatos! Aki megfelfrjti, isteni titkot boncolgat, annak is az első tételét: Kezdeteben vala az Ige...”

☉ A Kárpát-medencében százával találták meg őseink találmányát, a 18000 éves „**Gravetti**” nyílhegyet. 1100 évvel ezelőtt Árpád lovasíjásainak visszacsapó íjától és harctudásától egész Európa rettegett. Katonai hatalom voltunk. Ennek megtörésére 907 júniusában 120000 fős nyugati sereg vonult Pozsony alá. Árpád 40000 magyarja oly fényes győzelmet aratott fölöttük, hogy 123 évig idegen katona nem merte a lábát magyar földre tenni.

☉ Ma már ismét tudjuk, hogy őseink a Kárpát-medencében jóval a „honfoglalás” előtt virágzó kultúrát fejlesztettek ki. Itt volt Európa ipari szíve. Fegyverkovácsaink, **ötvöseink** messze földön híresek voltak. Domborított, hajszálsodronnyal, rekesz-zománccal, drágakő-berakással ékesített arany, ezüst munkáik serege bizonyítja ezt.

☉ Több mint ezer évvel ezelőtt a magyarok újították meg Európa **öltözködési** szokásait.

Hun és magyar őseink honosították meg Európában a nadrágot, a zakót (kazak), a hosszú kabátot (kaftán), a háromnegyedes, sarkos cipőt. Sőt még az alsó fehérnemű és a gomb is általunk jutott el Európába.

A **hófehér alsónemű és ing**, fejlett tisztálkodási kultúrára és lelki békére, tisztaságra vall. Nem vélet-

lenül volt fehér a magyar táltosok, a gyermekek, az öregek ruhája, sőt a gyász színe is őseinknél. Ez utóbbit a csökölyi idősök ma is őrzik.

A **gomb** díszesebb, könnyebben kezelhető, mint a kötő, a szalag, és jelkép is: megoldja viselőjének ruháján, lelkén az összes bogot, csomót, göcsöt, gubancot.

Hányan tudjuk, hogy a **cowboy-csizma** a **hunmagyar lovas csizma** mintájára született meg? Az 1930-as években magyar kivándorlók készítették el az első „magyarosan” díszített western csizmát, amely azóta meghódította a világot.

Októberben folytatom mesémet. Ne csak ámulj, jegyezd meg mindezt. Légy büszke, bizakodó: hatalmas az örökséged. Nyelvedben, kultúrádban felbecsülhetetlen kincsnek és erőnek vagy a birtokosa. Lemondanál róla?

Zsigmond Emese

Réka királyné sírja

Elmondta a
kézdivásárhelyi
Daczó Tamás
2010 májusában
a marosvásárhelyi
Országos Regemondó-
versenyen.

Attila, a hunok nagy királya csaták után rendszerint a Rika erdejében pihent meg. Ott volt a Hegyestetőn hatalmas nagy vára. Ott lakott a felesége is, Réka királyné és három szép dalia fia.

Történt egyszer, hogy a királyné befogott hat tüzes csikót a hintájába, és a szél-nél is sebesebben hajtattott át a Rika erdején. Amikor a Bikás hegyen vágattak a csikók, hirtelen-váratlan egy megvadult bika száguldott szembe velük. A paripák megriadtak, félreugrottak, a hintó felfordult. Réka király-

né beleesett a Rika patakjába, s ott halt meg szörnyű halálnak halálával.

Hej, nagy bánat borult Attila király udvarára, nagy bánat az egész országra! Felkerekedtek a népek mindenfelől, jöttek a nagy királyné temetésére, hogy lássák még egyszer. Három napig volt kiterítve a királyné. A negyedik napon volt a temetés, de a gyászoló gyülekezetnek el kellett távolodnia a Rika erdejéből. Nem volt szabad látniuk, hogy hova temetik el Réka királynét.

Hármas koporsóba zárták Réka királyné holttestét; színarany volt a belső, ezüst a középső, vas a külső. Aztán négy rabszolga a vállára vette, a várból levitte a Rika partjára. Ott egy feneketlen mély gödörbe eresztették a koporsót, s ráhengerítettek egy nagy mészkövet. Attila a temetést a várból nézte végig, s szeme láttára ereszkedett kardjába mind a négy rabszolga. Így Attilán kívül senki más tanúja nem maradt annak, hova temették a királynét.

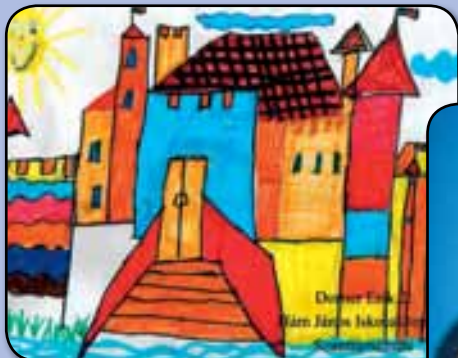
Az a nagy kő, amely alá a királynét temették, még most is ott hever a Rika patak partján. Senki lélek nem háborítja a királyné nyugalma.

TÖRÖKVERŐK

A Képek Dicső Múltunkból Történelmi Vetélkedő negyedik fordulójának Napsugár különdíjasai:

Kézimunka kategóriában: a „Lurkók” csapat, a Paptamási Általános Iskola III. B osztályából, tanítójuk Béli Enikő; Hegedűs Gergő, III. C osztályos tanuló, a nagyváradi Andrei Mureșanu Általános Iskolából, tanítója Halász Ilona; PowerPoint bemutatók, filmek kategóriában: Fándly Gergő, III. C osztályos tanuló, a nagyváradi Andrei Mureșanu Iskolából.

Dorner Erik,
Sztarmárnémeti

A paptamási
Szivárvány csapat

Erős Abigél,
Déva

Elmondta a
gyergyóditrói
Pál Hajnalka Ágnes
2010 májusában
a marosvásárhelyi
Országos Regemondó-
versenyen.

A tatárjárás idejében élt Gyergyóban egy Bakainé nevű székely asszony, aki messze földön híres volt a táltosságáról. Égiháborút, jégesőt, földindulást, minden nagy veszedelmet megjövendölt előre.

Egyszer, egy vasárnap, mikor a népek jöttek ki a templomból, azt mondja Bákainé:

– Atyafiak, valamit mondanék, ha meghallgatnátok. Úgy tudjátok meg, hogy nem sok idő múlva a mi földünkre is elkerülnek a tatárok. Annyian lesznek, mint a polya, s amerre járnak, felégetik a falukat, kardra hányják a férfiakat, rabszíjra fűzik az asszonyokat, s úgy viszik magukkal nagy Tatárországba. Hallgassatok reám, fogadjátok meg a szómat! Mikor látjátok, hogy füstölnek a faluk, minden kaszás ember, aki a réten kaszál, verjen a földbe egy cöveket, tegye rá a kalapját, s minden arató az utolsó kévébe, amelyet aratott, vágja bele a sarlóját, s arra is tegye rá a kalapot.

Ami edényetek van, azt mind dugjátok el a

fűben meg a tarlóban. Hát én, mikor ide kerekednek a tatárok, már nem élek, de kikelek a síromból, közétek jövök, meglátom, hogy szavamat fogadtátok-e, akkor majd megmondom, hogy győztök-e vagy elpusztultok.

Jaj, istenem, megrémültek a népek, mert tudták, hogy amit Bákainé egyszer megjövendölt, be is teljesedik. S hát csakugyan nem telt belé egy hét, meghalt Bákainé, s ahogy eltemették, nem telt belé egy hét, látják az emberek, akik a mezőn dolgoztak, hogy füstölnek a faluk mindenfelé. Aki kaszált, cöveket vert a földbe, rátette a kalapját, aki aratott, hamar összekötötte az utolsó kévét, felállította, beléütötte a sarlóját és rátette a kalapját. Asszonyok, gyermekek beszaladtak a faluba, hordották ki ami edény volt a háznál, azokat mind elrejtegették a fűben, a tarlóban.

A tatárok Szárhegytől nem messze, a Fekete nevű réten táboroztak, aztán egyszerre csak

SZÉKELY GÉZA rajza

fölkerekedtek, s mint valami nagy fekete felleg gomolyogtak Gyergyó felé. A szárhegyi meg a gyergyói székelyek, összeverődtek a szárhegyi kápolna előtt. A férfiaknak fegyver volt a kezükben, az asszonyok és gyermekek letérdeltek, s imádkoztak. S ím, egyszerre csak vágat egy asszony a kápolna felé fekete lovon. Hát, uram teremtőm, Bákainé, a táltos asszony, vágat feléjük fekete lován, s kiáltja messziről:

– Ne féljete, győztetek! – Aztán hirtelen megfordult, s elvágta, eltűnt, mintha a

föld nyelte volna el.

Jönnek a tatárok, nagy üvöltéssel, rikoltozással, de amint a gyergyói határba érnek, meghökkenve állnak meg. Látják a kaszálórétken s a búzaföldeken a teméntelen sok kalapot, azt hitték, hogy mind egy ember áll ott. Nem tudták előre menjenek, hátra-e, s mikor ezt a székelyek észrevették, hirtelen a tatárok közé vágak, s hullott a tatár, mint kasza nyomán a fűszál. Futott, aki futhatott, de nem is igen futhattak, mert embernek, lónak megakadt a lába a fű közé, a tarló közé dugdosott edényekben, még hírmondónak is alig akadt belőlük, úgy lekaszabolták szegényeket.

Azt a dombot Gyergyóditró és Szárhegy határában, ahol a székelyek a tatárokat eltemették, még máig is Tatár-dombnak hívják. A kápolna is megvan, ahol a székelyek összegyűltek, de Bákainé nevét sem felejtették el a gyergyóiak, áldják ma is emlékét.

A táltos asszony

Az én újságom

Minden hónapban megkapjuk a Napsugár következő számát Kiss Bitay Éva nénitől, aki Kolozsváron lakik, és sok, gyermekeknek szóló könyvet írt már. Élvezettel olvassuk a folyóirat írásait, ötleteket merítünk az iskolaújságunkhoz. A Református Általános Iskola újságíró szakkörének nevében

Szűcs Lukács Alex,
Kunhegyes

Kádár Zsuzsa, Marosvásárhely

A halmi IV. C osztály és **Stepka Rita tanító néni** mosolygó nap sugaraira ragasztotta a múlt tanév legfontosabb eseményeit megörökítő csoportképeket. Vajon idénre mit terveznek?

Údvarfalvi olvasóink üzeneteit **Bodoki Lili tanító néni** küldte el:

- Szeretem a Napsugárt, főleg a jó mesék, versek, rejtvények miatt. Remélem, az én gyermekeim idejében is ilyen jó lesz ez a lap.
- Tetszenek a Napsugárban a mesék, érdekesek a rejtvények. Szeretném, ha havonta kétszer is küldenének.
- Minden hónapban alig várom, hogy megérkezzen a Napsugár. Megkérem önöket, hogy küldjenek még sokat, mert mindnyájan várjuk.
- Köszönjük szépen, hogy vannak!

A marosvécsi IV. osztály és **Méra Ilona tanító néni** a múlt tanév végén így köszöntött minket:

Szeretem a Napsugárt, mert sok benne a mese, vers, történet, kedvelem a feladatlapokat, színezőket és egyéb hasznos ötletet. Legelőször a rejtvényeket szoktam megoldani. Szeretném, ha a jövő évben is melegen mosolyognál rám a padomról.

A napsugár mireánk
Nemcsak délben árad,
Minden hónap elején
Karcsi bácsi fárad,
Hogy hozza el minekünk
Lapjuk újabb számát,
Olvassa is mindenki a
Napsugárt s Szivárványt.

Szivárvány a kicsiknek,
Napsugár a nagyoknak,
De szívesen olvassa
A szülő és a nagymama.

Három levél Szilágyballáról:

A Napsugár az én újságom,
Hogy megjöjjön, alig várom.
Ha megkapom, elolvasom,
Ettől vagyok boldog nagyon.

A keresztrejtvényt kedvelem,
Megoldani szeretem,
A verseket is elolvasom,
A képek tetszenek nagyon.

Bóné Angéla Ilona

Minden hónapban izgatottan várom a Napsugaras bácsi érkezését. A tanító néni kiosztja a Napsugárt, és megengedi, hogy belelapozunk, a kedvenc részünket elolvassuk belőle. Az egész osztály buzgón oldja a rejtvényeket, segítünk egymásnak, ha elakadunk. Ha készíték egy szép rajzot, beküldöm a szerkesztőségbe, és nagyon-nagyon örülök, ha megjelenik. Boldog vagyok, hogy azok közé tartozom, akik olvassák ezt a remek gyermekirodalmi lapot.

Mátis Krisztián

Bánkódom, hogy már csak egy évet fog tanítani a nagyon megkedvelt tanító nénim. Kívánom, hogy a következő tanévben derűt, vidámságot szerezzen a Napsugár a kisiskolásoknak.

Domokos András

Jaj, de jó, hogy itt vagy már,
Régen várlak, Napsugár.
Hosszú volt a nyári szünet,
Sok nap telt el nélküled.
Most már újra együtt vagyunk,
Hegyen, völgyön együtt járunk.
Sok szép dolgot mutatsz nekünk,
Mi rajzainkat küldözgetjük.

Blatniczki Bianka Dóra,
Szatmárnémeti

Felsőlemhény
negyedikesének
üzenetét
Gyergyai Enikő
tanító néni
tolmácsolta.

Mi vagyunk a harmadikos
Step by Step osztály,
Napsugaras bélyegeket
Gyűjtünk mi rég már.
Szeptembertől áprilisig
Dolgoztunk rajta,
Most már várjuk türelmetlen:
Mi lesz a jutalma?

Székelyudvarhely,
Benedek Elek Líceum

A Napsugár oly csodás,
Csupa-csupa ragyogás.
Egy nap itt, egy nap ott,
Bejár falut, országot.
Benne minden olyan szép,
Kismadár is belenéz.
Rajzok, mesék, rejtvények,
A Napsugár erről híres.

Felházi Zoltán,
Magyarvista

A nyárádszeredai
III. C osztály
Marton Irén tanító
néni segítségével
juttatta el virágos,
mosolygós
köszöntőjét a
Napsugárhoz.

Czirják Izabella
Márta tanító
néni másodiko-
sai az aradi
Csiky Gergely
Iskolacsoportból
nemsokára
bekapcsolódnak
a Könyvmolyok
Klubjának kilen-

cedik éve zajló Napsugár Vetélkedőjébe, melyet tanító
nénijük szervez és vezet. A tavalyi díjazottak, a legki-
tartóbb, legfigyelmesebb Napsugár olvasók oklevelet
és értékes könyveket nyertek: **Back Annamária,**
Kurunczi Viktória, Kulcsár Renáta, Mészár Zsófia.

Tanítók írták:

Néhány hete a napsugárt lesem,
Azon tűnődöm, hol van? Nem lelem.
Póru járunk, ha így tesz,
S megréfál. Jajj, nagy hideg lesz!
Ugyan hány nap telik még?
Gondolom, hogy nem sok, épp
Átalszom az éjszakát,
Reggel látom sugarát.

Jenei-Szenner Emőke-Szende,
Nagyernye

Köszönjük a bélyeggyűjtőink kitartásáért kapott Bálint Ti-
bor könyvet. Az elgondolkasztató, tanulságos, szép kísérőleve-
let többször is felolvastuk az osztályban, a könyvből pedig már
megismerkedtünk egy írással. Jövő héten folytatjuk.

Czirmay Júlia, Dés

Tartalmas, szeretnivaló gyermeklapot szerkesztenek, ezt
szeretném megköszönni Önöknek. Munkájukhoz kívánok erőt,
egészséget, kitartást, sok-sok jó ötletet.

Székely Ágnes, balánbányai 1-es Iskola

Vinkler Petra,
Szatmárnémeti

Irkafrka

Első nap az iskolában
izgatottak voltunk,
Az igazgató bácsi beszédétől
majdnem elaludtunk.
Első nap az iskolában
a tanci fogadott boldogan,
Szeme mosolygott, arca ragyogott.
Sok-sok bakit elköveltünk,
mégis okosak lettünk.
De az egészben az volt a legjobb,
hogy barátok lehettünk.
Mikor elmegyünk a nagyvilágba,
Mi mindig vissza fogunk vágyani
az iskolába.

A szatmárnémeti
A. Popp Művészeti Líceum
tavalyi IV. B osztálya

Takács Andrea, Arad

László Helga Mária,
Zabola

Beke Boróka, Zabola

Fülöp Adrienn, Marosvásárhely

Minden nehéz lecke a fejembe kerül,
A vidámság előkerül.
Mosolyogva megyek iskolába,
Nem vágom magam hanyatt az ágyban.
Nem pislogok a padban,
Hanem nézek a tanárra,
Jó jegyeket hozok, szüleim ettől boldogok.

Jámbor József,
Érmihályfalva

Fekete Anita,
Marosvásárhely

Elsőben szegénylő-
sek voltunk, de a taní-
tó néni második és har-
madik osztályra meg-
bátorított minket. Ő a
legjobban tanít, szeret-
ném, ha mindig ő lenne
a tanító nénim. Azt sze-
retném, hogy az osz-
tálytársaimmal is min-
dig együtt legyünk, tizenhatan
mindig összetartsunk. Szeretem
az osztályomat.

Varga Beáta, Vámosgálfalva

Hajdu Katalin Viola,
Árpád

Józsa Boglárka, Torda

**Mire vágnak a monói
tavalyi negyedikesek?**

Bárcsak gyufa lennék,
Embereket melegítnék.
Kályhában tüzet gyújtanék,
Majd pislogva elaludnék.

Mezei Ervin

Ó, bárcsak ceruza lehetnék,
Hogy a gyermekeknek segítenék.
Belőlük költőt nevelnék,
Fantasztikus verseket írnék.

Kovács István János

Ó, bárcsak feladat lennék,
Szöveges feladat,
Könnyű feladat gyermekek számára.
Hogy ne törjék magukat hiába.

Nagy Balázs

Ó, bár lepke lennék,
Iskolába szállnék.
Ha meg virág lennék,
A kertben tündökölnék.

Tóth Debora

Ha zeneszerző lennék,
szépen muzsikálnék.
Tücsöknótát énekelnék,
S vígan füttyörésznék.

Mezei Ruben

**Buzás Tamás,
Margitta**

**Lukács Kinga,
Zetelaka**

**Bereczki Éva,
Vajdahunyad**

**Deák Gyöngyike,
Bálványosvárálja**

Ianoş Abigél, Szatmárnémeti

**Maier Iringó,
Szatmárnémeti**

**Engelhárdt Edwin,
Csíkszereda**

Címlap: Vucsinovity Tijana, Szabadka

E lapszám támogatói:

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Szerkesztik: ZSIGMOND EMESE főszerkesztő, MÜLLER KATI képszerkesztő. Lapterv: Kőnczey Elemér. A szerkesztőség postacíme: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuşi nr. 202. ap. 101., C.P.137. Telefon/fax: 0264/418001. Megrendelhető a szerkesztőség címén. E-mail: naps.sziv@napsugar.ro. Honlapszerkesztő: Komáromy László; www.napsugar.ro. A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont IBAN RO45RNCB0106026602080001 B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGÁR – EDITURA SRL. CUI: 210622 Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. Nyomdájában.

ISSN 1221-7751

Ára 2,5 lej

ERDÉLYI NÉPVISELETEK

SZÉKI LEÁNY, LEGÉNY

„Fekete, piros, fekete”

Kányádi Sándor

Vágjátok ki,
és ragasszátok
nevetek mellé
a gyűjtőlapra.

